

20 moments de música a Ponent en 20 anys de Paupaterres

Repassem els orígens del festival de Tàrraga i les anècdotes de cada edició | Per a la posteritat queden els concerts de Rauxa, Dusminguet o d'uns joves Manel



Paupaterres | Eva Balcells

Diuen les cròniques que el Paupaterres va començar quan una colla d'amics es va ajuntar per dinamitzar l'oferta musical de Tàrraga amb unes jornades multiculturals i de tarannà festiu nascudes al voltant del folk. Enguany, el festival celebra el vintè aniversari mentre relata una història d'èxit sostenible: creixement sostingut, sense pausa ni canvis abruptes, des dels menys de mil espectadors del debut fins als vuit mil de les dues darreres edicions. El director del certamen que enguany convoca des d'un grup emergent com **Roba Estesa** fins al pop-rock d'èxit d'**Els Amics de les Arts**, Lluís Agea, fa una repassada de història de les edicions del festival, i en destaca els millors moments.

1a edició. L'inici: Tot té un principi, i el del Paupaterres va començar l'any 1998 en un petit bar del centre de Tàrraga: la Taverna de Rivendel. Edu del Valle, al capdavant de l'organització, va realitzar el primer festival de músiques del món a la capital de l'Urgell, una mostra que es va celebrar durant la Festa Major de Maig de Tàrraga, els dies 16 i 17 de maig.

· Anècdota: "De fora vingueren...". Els responsables de la Taverna de Rivendel, amb l'Edu del Valle al capdavant, provenien de la ciutat de Barcelona. Havien arribat a Tàrraga amb ganes de desconnectar d'una gran metropoli i viure en un entorn més petit, rural i amb cert potencial per a la cultura (des del 1981 s'hi organitza FiraTàrraga).

2a edició. El juliol: A l'estiu tot festival viu, o és tota cuca viu? L'any 1999 el certamen es va

coorganitzar per primera vegada amb l'Ajuntament de Tàrraga. La novetat d'aquell any va ser el canvi de dates del festival, que va passar a celebrar-se el dissabte 17 de juliol. La principal actuació d'aquella edició va ser la de **Dusminguet**, amb un cartell predominant de formacions en català i amb una entrada que valia 1.500 ptes.

· Anècdota: Fer un concert de pagament no era estrany, però apostar per tot un seguit de formacions de folk i al Camp dels Escolapis va ser tota una novetat. Aquest espai era un antic camp d'esports dels Pares Escolapis, d'aquí en ve el nom. Va ser un entorn amb força arbres i lluny del centre de la ciutat.

3a edició. La ciutat: Els primers passos són importants, i el Paupaterres ho va fer amb el suport de la ciutat de Tàrraga. L'any 2000 es va introduir a l'organització del festival el Centre Cultural de Tàrraga (entitat amb prop de cinquanta anys d'història), però la principal novetat d'aquella edició va ser l'obertura del festival a la ciutat: al centre de Tàrraga es van celebrar diverses activitats com tallers, cercaviles i actuacions de grups tradicionals per a nens i nenes.

· Anècdota: As Bamba da Capoeira va fer una cercavila pel centre de la ciutat, oferint la seva percussió i demostracions de capoeira a un públic gens habituat a veure aquest tipus de danses a la ciutat.

4a edició. El canvi: El 2001 va ser un any de millores significatives: el festival es va allargar dos dies i l'entrada va esdevenir gratuïta. Es va optar per propostes musicals poc habituals a les terres de Lleida i grups amb una sonoritat vinculada a l'evolució de la música tradicional. El resultat d'aquest conjunt de novetats va ser molt satisfactori, i ho va demostrar un notable augment de l'assistència de públic, amb més de 2.500 persones en aquella edició.

· Anècdota: Passar a dos dies de festival va suposar un esforç organitzatiu en la preparació. Durant el certamen els membres de l'associació vam ajudar en el muntatge i desmuntatge de l'equip de so. Els altaveus aleshores eren molt pesats, i entre la regidoria d'escenari i els canvis de grups va ser tot un esforç més físic del que hauríem pensat.

5a edició. El Mediterrani: El Paupaterres s'estava impregnant de la cultura mediterrània que tant ens caracteritza. Aquest esperit en què el carrer es converteix en un punt de trobada d'amics, melòmans i famílies estava influïnt en la manera d'entendre el festival. L'edició del 2002 va seguir amb la línia iniciada l'any anterior: dos dies de festival a l'aire lliure, entrada gratuïta, sopars a la fresca, bandes de gran qualitat artística, i actuacions entre grup i grup d'espectacles de cabaret i circ. Aquell any van destacar les formacions musicals amb una predominància dels sons del Mediterrani, com **Ea!** (flamenc) i **L'Ham de Foc** (música mediterrània), a més de propostes d'altres indrets com **Les Baukakes** (França) o **Dómine Cabra** i **O Jarbanzo Negro** (Galícia).

· Anècdota: Sentir en directe formacions musicals d'arreu amb els instruments tradicionals com a principals protagonistes va ser una descoberta per a molts. Estàvem acostumats a formacions de pop-rock i tot aquest món ens va fer aprofundir i valorar la música, com a organitzadors de concerts, des de diferents vessants molt enriquidors.

6a edició. Les músiques del món: El Paupaterres anava creixent com un dels aparadors musicals de les conegudes músiques del món. El 2003 va ser un any espectacular: més de 4.000 persones van gaudir de les actuacions de **Nino Galisa** (Guinea-Bissau), **Abdeljalil Kodssi** (música gnaua del Magrib), **El Bicho** (flamenc) o **La Varda** (França). A més, es va introduir el concepte 'multicultural' al sopar a la fresca gràcies a la col·laboració d'associacions d'immigrants de Tàrraga que hi van aportar els menjars típics dels seus països.

· Anècdota: Col·laborar amb diferents associacions d'immigrants de la ciutat va ser tot un element integrador ben real. Compartíem espai i cançons i ens ensenyàvem els uns als altres menjars i beures, així com maneres diferents d'entendre la música. Una experiència que durant molt de temps va marcar l'organització del festival.

7a edició. L'evolució de les músiques d'arrel: Un dels principals interessos del Paupaterres ha estat oferir una mostra de la transformació de la música folk o d'arrel adaptant-la a nous sons, o utilitzant una instrumentació clàssica per arranjar i complementar formacions amb lletres i sons contemporanis. La setena edició va portar **Miquel Gil**, **Cercavins**, **Xerramequ Tiquis Miquis**,

Cheb Samir o Ayvala, entre altres.

· Anècdota: Els sopars 'multiculturals' ens van obrir a un autèntic món de sabors i textures. Suc de tamarindo i gingebre, kebabs, falafels... ampliaven i contextualitzaven una realitat social que cada vegada s'imposava més: érem ciutadans de tot el món i no només d'una petita ciutat al centre de Catalunya.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=yVT-HCsypk>

8a edició. Consolidació d'un model: El Festival Paupaterres és el 2005 una de les activitats amb més participació dels mesos de juliol i agost a les terres de Lleida, on assisteixen més de 4.000 persones al llarg dels dos dies del festival. En aquesta edició vam augmentar el nombre de grups, i vam incorporar una formació musical (**Enfado · fados**) per amenitzar el sopar multicultural. L'organització va augmentar la difusió del festival i va firmar un conveni amb el Govern de Cantàbria per incorporar al cartell una formació d'aquesta regió, **Luétiga**, més un altre conveni amb Pallassos Sense Fronteres, que van actuar entre grup i grup.

· Anècdota: Els primers convenis amb diferents organismes van impulsar a la programació. Ens facilitava conèixer propostes concretes i ajudava al pressupost. Col·laborar o treballar en xarxa és molt beneficiós.

9a edició. Descobertes: I si ensenyem al nombrós públic que ve quin és el moment actual de la música al nostre país? Amb aquesta premissa, la voluntat de mostrar i fer descobrir una nova fornada de músics, lligats al que va esdevenir el mestissatge a casa nostra i amb aquest 'so Barcelona' com a bandera, aquell 2006 hi van actuar **La Troba Kung-Fú, 08001** i els guanyadors del Concurs Sona 9, **Rauxa**, entre molts altres, i van fer que el recinte del festival quedés petit. Va ser l'edició on es van iniciar en el festival els concerts preliminars del Concurs Sona9.

· Anècdota: La voluntat del Paupaterres de fer descobrir noves maneres d'entendre la música i la seva evolució va ser tot un *leitmotiv* per als organitzadors, amb noves formacions i grups, com els participants als concerts preliminars del Sona9, i la descoberta d'aquest nou 'so Barcelona'.

10a edició. 10 anys: una nova etapa en progrés: Va ser una edició de transició amb un cartell preeminentment d'artistes que havien participat al Paupaterres, ara ja consolidats en el món musical, juntament amb formacions al capdavant de la *world music*: **Miquel Gil, Eliseo Parra, Kristy Stassinopoulou, Electric Bazar Cie, Orquestra Àrab de Barcelona...** Per primera vegada vam realitzar l'obertura del Càmping Municipal, un nou equipament de la ciutat, que va acollir el primer concert de la història dels populars **Manel**, actuació emmarcada en el preliminar del Concurs Sona9 però que va fer que el 2007 engegés una de les formacions musicals amb més ressò del nostre país.

· Anècdota: El primer concert en directe de **Manel**, la música balcànica de **Xazzar** i els sons mediterranis de **Miquel Gil** són records que amb el temps s'han apreciat i que han posat en valor un festival que creia en el bon fer de la música en català.

11a edició. Tots al càmping!: L'any 2008 vam canviar definitivament la ubicació del Festival Paupaterres i en vam traslladar totes les activitats a l'equipament del Càmping Municipal. Vam poder oferir servei d'acampada, millorar els serveis i ampliar el nombre de parades dels sopars a la fresca i mercadet d'artesanía. Un conveni amb el programa Diversions de la Fundació La Caixa i el manteniment dels concerts preliminars del Concurs Sona9 van predominar en la programació.

· Anècdota: El Càmping Municipal de Tàrraga ha esdevingut l'epicentre del festival. Tot i que és un espai que millora la infraestructura i serveis, no té tants arbres com el Camp dels Escolapis i està molt més allunyat del centre de la ciutat. La facilitat del pàrquing i el fet de poder oferir servei d'acampada va ser tota una novetat d'aquella edició.

12a edició: La tendència està canviant: La nova realitat social i els fluxos migratoris de la meitat del segle XXI produïen que el públic estigués més avesat i conegués la majoria d'estils, instruments i formacions que proposava al festival. Era la primera vegada que vam notar una davallada d'assistents, i ens vam adonar que la tendència i interessos estaven canviant. Per contra, vam ampliar la programació del Paupaterres a una nova localitat, Sant Joan de les

Abadesses, amb la primera edició del Paupaterres als Pirineus el dissabte 4 de juliol de 2009, uns dies previs a l'edició ponentina.

· Anècdota: Paupaterres al Pirineu. Vam establir un conveni amb l'Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses per celebrar un Paupaterres allà. Aquesta sèrie derivada del festival es va realitzar al llarg d'uns anys.

13a edició. El boom: L'any 2010 es torna a connectar amb el públic. Es presenten els nous treballs discogràfics de **La Troba Kung-Fú** i **Qui Hi Ha?**; s'entrega el primer premi de Músiques de Joguina, en col·laboració amb el Museu de Juguets de Verdú, a **Els Amics de les Arts** pel seu disc *Bed & Breakfast* (Pistatxo, 2010), i s'ofereix un espectacular i original concurs de garrotins amb **Carles Belda** i el **Conjunt Badabadoc**. En aquella edició el Càmping Municipal queda petit per acollir el nombrós públic, i ens situem com a referent dels festivals musicals d'estiu a Ponent.

· Anècdota: L'augment de públic va ser considerable. Els serveis de barra i restauració no donaven a l'abast, el pàrquing quedava petit i les formacions musicals de Catalunya s'imposaven en un cartell on la música d'arrel anava quedant en segon terme.

Video: <https://www.youtube.com/watch?v=eUhSXz9kznE>

14a edició. La crisi: La realitat social i econòmica que s'estava patint arreu va afectar el festival. Els ajuts públics es van veure reduïts un 75% i van deixar el Paupaterres en una situació difícil. La bona predisposició de les formacions actuant, els diferents convenis amb Diversions i Injuve, així com la col·laboració de la premsa, empreses de servei i voluntaris membres de l'associació van tirar endavant un festival on van actuar l'artista de Jerez **Tomasito** i **Soweto** amb el seu soul.

· Anècdota: Va ser un dels anys complicats pel Paupaterres. La bona entesa dels grups participants, les empreses de servei i els amics del festival van acabar d'equilibrar el pressupost que s'havia reduït. Realment ho vam agrair molt.

15a edició. Els grups de casa nostra triomfen: Amb la reducció dels ajuts públics la programació varia, ja no la formen noms internacionals sinó que s'aposta per grups del país: **Els Catarres**, **Anna Roig** i **l'Ombre de ton Chien**, **Sherpah**, **Zulu 9.30** o els targarins **La Terrasseta de Preixens** engreixen un cartell on el mestissatge està més lligat al pop-folk que a la música d'arrel. Aquest canvi d'estil agrada al públic, que també omple l'espai del càmping tots dos dies.

· Anècdota: La música feta a Catalunya triomfava. Cada vegada venia més gent i s'apropaven al festival per escoltar formacions de casa nostra. El concert d'**Anna Roig**, programat just després del sopar a la fresca, es va convertir en el concert amb més públic fins al moment en aquella hora del festival. La indústria musical s'estava posant molt les piles per oferir un producte que encaixés amb les noves i velles generacions d'espectadors.

16a edició. Èxit de la nova etapa: El 2013 recull el divendres més nombrós de públic. La unió en la programació d'una banda internacional consolidada, **New York Ska Jazz Ensemble**, juntament amb un grup del nou pop-folk, **Blaumut**, i una banda consolidada del mestissatge, **Bongo Botrako**, porta a tot un rècord d'assistència. A més, continuant amb la voluntat que el públic descobreixi sons d'altres indrets, **Aziza Brahim** va obrir la vetllada amb els seus ritmes del Sàhara. Dissabte per primera vegada va ploure al festival i es van haver de suspendre els concerts. Tot i això, l'espectacular divendres ens feia més referents al territori.

· Anècdota: Veure i escoltar en una mateixa nit **Aziza Brahim**, **Blaumut** i **New York Ska Jazz Ensemble** i en aquest ordre va ser tot un regal. Tot i això, l'anècdota de l'edició va ser la pluja. Per primera vegada s'havia de suspendre tota una jornada del festival.

17a edició. Pop-folk i entrada depagament: El Paupaterres arriba el 2014 com un veritable aparador del moment musical actual a Catalunya. Tot i que no el defineix cap estil musical en concret, el festival fa una aposta pel pop-folk català en la programació. Com a canvi significatiu es torna a fer pagar entrada per accedir als concerts. Tot i això, i per mantenir l'esperit de punt de trobada al carrer de la cultura mediterrània, es manté la gratuïtat al festival a tots els assistents abans de les 23 h.

· Anècdota: El Paupaterres torna a fer pagar. Tot i això es premia l'espectador que entén el

Paupaterres com un tot: Arriba ben d'hora per agafar lloc, gaudeix dels sopars a la fresca i escolta les primeres formacions. Només paguen les persones que entren al recinte a partir de les 23 h.

18a edició. Cultura basca i nous corrents de fusió: Un focus dedicat a la música basca va marcar la programació, que va oferir una mostra de com havien evolucionat els sons del nord de la península Ibèrica. D'altra banda, els nous corrents d'unir els ritmes electrònics amb el rap, el hip-hop o l'ska també van ser presents en una de les edicions més multitudinàries del festival. **Zoo, Kepa Junkera, Esne Beltza, Doctor Prats o Xeic!** es van unir al cartell amb **Els Amics de les Arts, Sowetto o La Terrasseta de Preixens**, que repetien al certamen. Una altra de les novetats de l'edició del 2015 va ser el PaupaKids: activitats amb tallers, actuacions i animació per als petits de la casa que afavoreixen l'assistència de públic familiar a la primera hora del festival.

· Anècdota: Orgull d'organitzar un festival com el Paupaterres. Tot i que no va ser el millor any tècnicament parlant, la quantitat de gent que venia a viure el festival des de l'inici anava creixent i el convertia realment en tot un referent a Ponent.

19a edició. Transversalitat: Com un bon aparador musical, l'edició del 2016 va constar d'una programació per a tots els gustos, des de l'animació infantil amb el PaupaKids fins a directes d'artistes llegendaris com **The Skatalites**. Cada vegada el públic de Ponent se sent més seu el festival i ve des de primera hora de la nit per gaudir dels sopars a la fresca, el mercat de paradistes i l'extensa proposta musical que incorpora un concert al migdia: a càrrec de **Big Ok** a la Societat Ateneu de Tàrraga.

· Anècdota: Era la primera vegada que programàvem un concert al migdia, hora del vermut, i en un espai ben especial, el Local Social de la Societat Ateneu. **Big Ok** van fer vibrar els fonaments d'un espai que l'any 2019 celebrarà 100 anys.

20a edició. Ens fem grans: Complir 20 anys dona per fer balanç i també encoratja per millorar. Aquest 2017 l'Associació Paupaterres augmenta el nombre de socis, millora la comunicació amb un conveni amb el Grup Enderrock i per primera vegada es té un patrocinador oficial al festival, Moritz. Aquesta edició vol apropar al públic més concerts que mai, i amb propostes per a tothom.

· Anècdota: La recerca d'un patrocinador sempre és feixuga, però he de comentar que des de bon principi les empreses a les quals els ho vam proposar van confiar en nosaltres. La preparació del projecte i els nervis de presentar-lo es van esvaïr ràpid amb les cares de satisfacció i d'entendre el festival que els explicàvem.